

0-18 år

Strategi for sprog og literacy

Kultur og Borgerservice og Børn og Unge

Forord

Vi er glade for, at vi her kan præsentere en fælles strategi for sprog og literacy på tværs af Magistratsafdelingerne Børn og Unge og Kultur og Borgerservice.

I begge magistratsafdelinger er vi meget fokuserede på, at alle børn og unge udvikler et godt sprog, stærke skriftsprogskompetencer og lyst til at læse og lære. Det handler om at skabe de bedste forudsætninger for at blive klog på sig selv og den verden, vi lever i. Ligesom det handler om muligheden for at kunne deltage i fællesskaber.

Sprog og læsning har været indsatsområde i Børn og Unge siden udarbejdelsen af Aarhus Kommunes Handlingsplan for sprog og læs-

ning i 2007. Understøttelse af sprogudvikling, læselyst og læsefremme har samtidig været en del af Borgerservice og Bibliotekers strategi 'Læring for alle'.

Når vi skal lykkes i det fortsatte arbejde med at løfte alle børns sprog- og skriftsprogskompetencer og styrke læselysten, er det dog afgørende, at vi har stærke, forpligtende samarbejder omkring indsatsen på tværs. På tværs af dagtilbud, skole og biblioteker og i et stærkt og forpligtende samarbejde med forældrene. Alt sammen til gavn for børnene og de unge.

Særligt vigtigt er et stærkt professionelt samarbejde for de børn, hvis sproglige og skriftsproglige udvikling

ikke forløber som forventet. Strategi for sprog og literacy lægger sig op ad Aarhus Kommunes børne- og ungepolitik, Politik for Borgerservice og Biblioteker samt visionen om "En god by for alle". Strategien tilbyder dermed en ramme for omsætning af disse politikker på et meget vigtigt fagligt område.

Det er vores håb, at strategien bliver et led i en styrket koordinering af den samlede indsats på tværs af magistratsafdelingerne og samtidig medvirker til at skabe fælles retning i arbejdet med sprog og læsning for de medarbejdere og ledere, der dagligt arbejder med børnene og de unge.

Rabih Azad-Ahmad

*Rådmand,
Kultur og Borgerservice*

Bünyamin Simsek

*Rådmand,
Børn og Unge*

Strategi for sprog og literacy 0-18 år

Strategiens overordnede formål er, at alle børn og unge udvikler læselyst og sprog- og literacykompetencer som grundlag for personlig udvikling, livslang læring og dannelse og deltagelse i fællesskaber.

Gode sprog- og literacykompetencer er helt afgørende forudsætninger for barnets og den unges dannelse, mulighed for at klare sig godt i skolen og senere på en ungdomsuddannelse og for aktiv deltagelse i samfundslivet.

Sprog og literacy udvikles gennem hele livet og i interaktion med andre mennesker. Der er en rød tråd fra barnets første forsøg med talesproget, opdagelse af skriftsproget gennem leg og skriblerier til den unges nuancerede kompetencer i skrift og tale. Både professionelle voksne og forældrene spiller en afgørende rolle for at skabe rammerne for en god udvikling.

Strategi for sprog og literacy lægger vægt på fire elementer:

” Literacy er menneskets kompetence til at afkode, forstå og anvende tegn som fx bogstaver, tal, grafer, diagrammer, tegninger og billeder.

” Literacy handler også om at have fornemmelse for, hvordan man kan kommunikere i forskellige sammenhænge.

” Det indebærer viden om, hvad skrift er og kan, og at der er bestemte kulturelle koder og konventioner omkring det.

” Gode literacykompetencer er nødvendige i et samfund, der i høj grad baserer sig på skrevne og multimodale tekster i både fysisk og digital form.

Sprog og literacy i et helhedssyn

Børn og unges tilegnelse af sprog og literacy skal ses i et helhedssyn. Det indebærer et fokus på tilegnelse af sprog- og literacykompetencer i et 0-18-årsperspektiv.

Barnet og den unge tilegner sig sprog og skriftsprogskompetencer i en fortløbende proces på baggrund af sine eksisterende forudsætninger og erfaringer. Herunder har det en betydning, at tage afsæt i at børn typisk har erfaringer med flere sprog, fx møder de fleste børn engelsk i mange sammenhænge fra en tidlig alder.

Læsning er en værdifuld kulturel oplevelse i sig selv og har betydning for den enkeltes identitetsdannelse. Derudover er sprog- og literacykompetencer vigtige nøgler til læring og tilegnelse af ny viden, ligesom de er afgørende for at kunne indgå i leg og sociale fællesskaber og mestre eget liv som aktiv medborger.

At anlægge et helhedssyn betyder desuden at have opmærksomhed på, hvilken betydning det har at inddrage ikke-kognitive kompetencer som ihærdighed og vedholdenhed i arbejdet med børnenes læse- og skriveudvikling og hermed også barnets fantasi- og billeddannelse. Det samme gælder læselyst, nysgerighed og lyst til læring.

Den sproglige og skriftsproglige udvikling er således en integreret del af barnets og den unges faglige, sociale og alsidige personlige udvikling og dannelse. Arbejdet med sprog og literacy skal ses ind i denne større sammenhæng.

Samskabelse omkring sprog, literacy og læselyst

I anerkendelse af den tidlige sprogtilegnelses afgørende betydning for den senere læse- og skriveudvikling vægtes betydningen af et koordineret og gensidigt forpligtende samarbejde.

Både i et 0-18-årsperspektiv og samtidig på tværs af fagligheder, institutioner, sektorer og kulturer, professionelle og frivillige.

Dette skal sikre videndeling, kvalitet og kontinuitet i overgange mellem hjem, dagtilbud, skole og ungdomsuddannelse. Vi udvikler og afprøver nye modeller for samskabelse.

Forældre udgør en afgørende ressource i forhold til børns udvikling af sprog- og literacykompetencer.

Samskabelse med forældrene om barnets sproglige og skriftsproglige udvikling skal prioriteres. Det forventes, at alle forældre tager aktiv del i at understøtte deres barns sprog og literacy.

Familier, der har brug for hjælp til at sætte egne ressourcer i spil, understøttes gennem konkret vejledning.

Tidlig, rettidig indsats og forebyggelse

Et velfungerende talesprog og det lille barns tidlige erfaringer med skrift-sproget er vigtige forudsætninger at udvikle sprog, læselyst og literacy-kompetence.

Derfor har en tidlig, rettidig og forebyggende indsats betydning for børnenes og de unges senere sprog- og literacykompetencer.

Betydningen af risikofaktorer skal reduceres gennem tidlig opsporing af sprog- og læsevanskeligheder, med henblik på at iværksætte tidlige og rettidige indsatser for de børn og unge, som har behov for det - uanset alder. Forudsætningen for at nå i mål er en differentieret indsats af høj kvalitet. En indsats, som tager afsæt i børnenes og de unges behov og forudsætninger, og som fortløbende har fokus på at understøtte progression for alle.

Der er fokus på den forebyggende indsats bl.a. gennem styrkelse

af de sprogmiljøer, der er i dagtilbud, skole, fritidstilbud og biblioteker. Sprogmiljøer af høj kvalitet sætter udbyttet for børnene og de unge i centrum. De understøtter både den generelle, forebyggende indsats og mere fokuserede/særlige indsatser.

Samtidig sigtes mod en styrkelse af sprogmiljøer i den hjemlige arena. Forældre inviteres og inspireres til at vække barnets læselyst og nysgerrighed over for sprog og skriftsprog. Bl.a. gennem viden om betydningen af forældres læsning i samvær med barnet allerede fra det er helt lille og en fortløbende involvering i barnets læsning og læselyst - også efter barnet har knækket læsekoden.

Udvikling af praksis på baggrund af data og viden

Relevante data, fx sprogvurderinger, iagttagelser og evalueringer inddrages systematisk i arbejdet med en differentieret og målrettet indsats. Dette fordrer en styrket opmærksomhed på sproglige og skriftsproglige milepæle i et 0-18-årsperspektiv. Dette skal være med til at sikre progressionen for alle børn og unge.

Evidensbaseret viden, metoder og tilgange i arbejdet med at understøtte børnenes og de unges sprog- og literacyudvikling er et naturligt afsæt. Samtidig bidrager samarbejde med forskningsinstitutioner til etablering af ny viden på området.

Strategien for sprog og literacy – fra ord til handling

Denne strategi skaber en fælles ramme for en stærk sprog- og literacy indsats, i og på tværs af de to magistratsafdelinger.

Strategien danner dermed en ny ramme for eksisterende indsatser på området og ud-møntes endvidere i en fælles handleplan, som skitserer yderligere områder og konkrete indsatser, der fremadrettet sættes fokus på.